

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av vissa redovisade regeringsuppdrag om säl och skarv Att bättre integrera förvaltning av predatorerna säl och skarv i havsmiljöarbetet. Svar senast 2026-03-03

Er beteckning: LI2025/02064

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västerbotten har tagit del av remissen av redovisade regeringsuppdrag om säl och skarv. Då Länsstyrelsen i stor utsträckning har deltagit i framtagandet av Länsstyrelsernas gemensamma rapport av sitt regeringsuppdrag, har vi här fokuserat på Naturvårdsverkets rapport. Länsstyrelsen tillstyrker i stort de förslag som Naturvårdsverkets lämnar i sin redovisning av regeringsuppdrag om att bättre integrera förvaltning av predatorerna säl och skarv i havsmiljöarbetet. LI2024/01995, LI2025/00281.

Rapportens sammanfattning

Sammanfattningen redogör på ett kortfattat och tydligt vis de ställningstaganden och förslag som rapporten omfattar. Nedan följer några reflektioner över respektive punkt.

Kap 2. Författningsförslagen

24 a § Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelsen att besluta om skyddsjakt efter björn, järv, lo, kungsörn och säl med stöd av 23 b §.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men då det kommer att innebära en ökad ärendemängd på länen behöver det även tillkomma medel för att kunna hantera detta.

Jaktförordningen bilaga 4, punk 19.

De föreslagna förändringarna är bra och Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen anser dock att uttrycket ”boplats för skarv” är vagt och behöver preciseras. Ett förslag till formulering är ”plats med aktiv häckning för skarv”. Länsstyrelsen föreslår även en justering rörande de geografiska avgränsningarna. Dels att det för skyddsjakt i fredningsområden för fisk läggs till en buffertzona som möjliggör att jägaren kan sitta på land och skjuta ut över vatten under jakten och del att det för den andra delen av förslaget, utöver att bara gälla Östersjön, även omfattar kustmynnande vattendrag åtminstone upp till första vandringshinder för havsvandrande fisk.

3 Förslag på åtgärder för att begränsa predatorer

Det är bra att Naturvårdsverket tydligt betonar att det är jakt som är den främsta åtgärden för att begränsa sälpopulationerna, och att det är åtgärder som syftar till att underlätta för en ökad jakt, såväl regionalt som lokalt, som föreslås och redovisas i rapporteringen. Naturvårdsverket har också tydligt och bra redogjort för svårigheterna och utmaningarna med säljakt.

Länsstyrelsen välkomnar och ställer sig bakom de förslag som Naturvårdsverket presenterar, men vill lyfta att det idag inte finns resurser ute på länen, för att omhänderta en regionaliserad sälförvaltning på motsvarande sätt som skett för förvaltningen av stora rovdjur. Regeringen behöver se över finansieringen till länen om förslagen i redovisningen antas. Det behövs fasta anslag för att kunna inventera och skaffa sig kunskap om de olika sälpopulationerna och deras utveckling över tid. Rutiner för detta bör tas fram på nationell nivå. Underlagen behövs för att kunna omhänderta regionala och lokala perspektiv.

3.1.1 Framtagande av ett system för regionaliserad förvaltning av de tre sälarterna

Länsstyrelsen delar Naturvårdsverkets uppfattning att det är möjligt att utveckla och fastställa ett förvaltningssystem som möjliggör en adaptiv och långsiktig sälförvaltning med ett ekosystemperspektiv. Det behöver med nödvändighet tydliggöras hur länen ska förhålla sig till beslutade miniminivåer och de direktiv och rekommendationer som berör sälpopulationerna. För att länsstyrelserna ska kunna

bygga upp nödvändig kompetens och administrativ beredskap för detta arbete behöver det skjutas till medel till länen.

3.1.2 Delegering av skyddsjaktsbeslut från Naturvårdsverket till länsstyrelserna

Förvaltningsmässigt är det bra med en så lokal förvaltning som möjligt. Det skulle sannolikt ge mer precisa och snabbare beslut om skyddsjakt ifall uppgiften ligger på länen i stället för hos nationell myndighet.

Om beslut om skyddsjakt delegeras till Länsstyrelserna kommer det att krävas mycket tydliga riktlinjer från nationellt ansvarig myndighet då det finns en rad olika direktiv och rekommendationer som reglerar säljakt. Detta berörs närmre under avsnit 3.1.4.

3.1.3 Öka och säkerställa nuvarande tillgång på jaktmarker

Länsstyrelsen ser positivt på att ta fram geografisk information som beskriver var säljakt är tillåten i enlighet med svensk lagstiftning. Den geografiska informationen bör även tydliggöra de områden där det är förbjudet att jaga säl. Naturvårdsverket bör vid behov stämma av detta underlag med länsstyrelserna. Länsstyrelsen anser att ett sådant underlag kommer att underlätta för jägare.

3.1.4 Förtydligande om hur myndigheter ska förhålla sig till HELCOMs rekommendation

I avsnitt 5.2.4 redogör Naturvårdsverket för hur jakt efter säl berörs och regleras av EU:s Art- och Habitatsdirektiv (92/43/EEG), EU:s Havsmiljödirektiv (2008/56/EG) och HELCOM:s sälrekommendation.

Länsstyrelsen är av uppfattningen att det är nödvändigt med ett skyndsamt förtydligande av hur HELCOM:s sälrekommendation ska tolkas, då den ofta ger tolkningsutrymme som i förvaltningsarbetet skapar konflikter både inom myndigheter och externt bland intresseorganisationer. Det är en politisk uppgift att ta ställning i frågan om hur Sverige ska hantera de olika rekommendationer och tolkningar som finns.

3.2.1 Vägledning till länsstyrelserna om skyddsjaktbeslut eller utökade möjligheter till skyddsjakt på enskilda initiativ

-Alternativ 1. Att Naturvårdsverket får i uppdrag att utveckla en vägledning för skyddsjakt på storskarv till stöd för länsstyrelserna.

Länsstyrelsen i Västerbotten välkomnar en vägledning och understryker att det finns en del detaljer som behöver klargöras. Ifall något av Naturvårdsverkets förslag blir verklighet är det synnerligen värdefullt att i en vägledning inkludera centrala myndigheters syn på hur vi ska förhålla oss till relevanta EU-direktiv.

Det finns dock flera frågetecken, till exempel förekommer begreppet "boplats för skarv" i bestämmelserna om skyddsjakt. Det finns ett brett spann i tolkning av begreppet och det sträcker sig från "öar med tidigare kända häckningsförsök" till "konstaterad påbörjad häckning på en viss ö". Att det varit ett häckningsförsök eller lyckad häckning på en ö betyder inte att det sker kontinuerligt. För praktisk utövning av skarvjakt i Västerbottens kustland är denna fråga central.

Länsstyrelsens bedömning är att enbart en vägledning för skyddsjakt inte kommer att vara tillräcklig för att nå målet att begränsa skarvpopulationen. Vidare är vår bedömning att ankomstjakt inte har en direkt häckningsbegränsande verkan utan snarare att häckningsbenägen fågel söker annan häckningslokal.

-Alternativ 2. Revidering av bilaga 4 i jaktförordningen avseende skyddsjakt på enskilda initiativ.

Länsstyrelsen ställer sig positivt till förslaget att stryka fiskgjuse och örn ur författningstexten då nuvarande lydelse kan ha en avskräckande verkan (utebliven jakt) i och med att det kan vara svårt att med säkerhet veta vart dessa har sina bon. Dessutom hör det till normal jaktetik att undvika störning i form av jakt i bons närhet under känslig tid.

Det föreslås också att jakt bli tillåten året om inom fredningsområden för fisk (nuvarande lydelse 1 aug-28 feb). Detta tillstyrks med motiveringen att det möjliggör skyddsjakt i skrämselsyfte inom viktiga områden och under alla perioder som är viktiga för både lek och uppväxt.

Det föreslås även att skarv får jagas "för att skydda fisk" i Östersjön i Västerbotten och Västernorrlands län under perioden 1 augusti-15 maj. Förslaget möjliggör ankomstjakt, vilket i sig är positivt, men som tidigare nämnts är vår uppfattning att ankomstjakt inte har en reell populationsbegränsande inverkan. Förslaget tolkas som ett led i att underlätta för skarvjakt i viktiga lek- och uppväxtområden för fisk, inklusive öar och små skär, i syfte att jakten ska ha en skrämseleffekt. I rapporten görs bedömningen att alternativ 2 svarar mot det uppdraget syftar till, att effektivt begränsa skarvpopulationen. Länsstyrelsen ställer sig tvivlande till att utökade förutsättningar till skyddsjakt kommer att begränsa skarvpopulationen i någon betydande omfattning men tror ändå att det är positivt, då det sannolikt medför en ökad acceptans för skarv.

Naturvårdsverket bör tilldelas resurser för att utveckla ett återrapporteringssystem för de fåglar som skjuts på enskilda initiativ. En uppföljning och analys av jakten och dess påverkan på populationen är viktig för att få en så bra förvaltning som möjligt.

3.2.2 Vägledning kring oljering av skarvägg

Länsstyrelsen delar Naturvårdsverkets uppfattning att en nationell vägledning kring oljering av skarvägg skulle vara ett stöd som underlättar beslutsfattandet på länen. Det är viktigt att en vägledning tydliggör när denna metod inte kan användas och när åtgärden måste avbrytas, till exempel beroende av embryonal utveckling.

Oljering är kontroversiellt och både biologiskt och juridiskt knepigt, varför en nationell vägledning parat med en kompetent och pålitlig part som utför arbetet torde vara det mest framgångsrika alternativet. Detta förfarande skulle möjliggöra en sammanhållen förvaltning av arten där förutsättningarna för skyddsjakt inte beror på länsvisa skillnader i bedömningar.

3.2.3 Upphandla extern leverantör för riktad skyddsjakt och oljering av skarvägg

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att upphandla nationell leverantör för riktad skyddsjakt och oljering av skarvägg. En sådan resurs skulle sannolikt betyda att utförandet blir mer precist och vara mer resurseffektivt än om enskilda regionala aktörer mer sällan genomför åtgärderna.

Länsstyrelsen förordar en modell där numerära mål för populationsstorlek tas fram och länen, tillsammans med nationellt ansvarig myndighet, tar fram fleråriga planer över vilka kolonier som ska oljeras. Det bedöms vara möjligt att, med rimlig säkerhet, kunna beräkna effekterna på populationen som helhet då liknande beräkningar görs inom förvaltning av andra arter. Så länge detta sker på nationell skala och beaktar andra faktorer som påverkar populationen bör det gå att balansera Östersjöns skarvpopulation kring önskad nivå.

Allmänna synpunkter

Sammanfattningsvis, vi ser att skyddsjakt är ett bra verktyg för att skydda känsliga områden och bör för den sakens skull utvecklas. Skyddsjakt, i begreppets egentliga mening, kommer dock inte vara tillräckligt för att hejda en populationsökning av dessa arter. En nationellt sammanhållen förvaltning är av nöden, där arter förvaltas på ett väl avvägt sätt genom fleråriga systematiska insatser.

Inom skyddade områden där det inte är lämpligt eller möjligt att revidera behovet av skydd bör förebyggande åtgärder, så som sälkrämmor och liknande, för att skydda fiskpopulationerna vara prioriterade. Länsstyrelsen vill också poängtera att en av förutsättningarna för att säljakt ska tillåtas under liknande förutsättningar som för andra viltarter är att gynnsam bevarandestatus för populationerna av de tre sälarterna bibehålls eller nås.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med handläggare Johan Lundgren som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Tobias Österberg, Julia Holmström och Kristin Dahlgren medverkat.